

جستجوی در تاپیک وگرافی ایرانی

گردآوری : عیسی صادقی

صورت و معنا

(جستجویی در تایپوگرافی ایرانی)

گردآوری : عیسی صادقی

ناشر : پویانما

طراح و مدیر هنری : عیسی صادقی

نوبت چاپ : سوم - ۱۴۰۲

شمارگان : ۲۰۰ نسخه

لیتوگرافی و چاپ : نقش جوهر

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۶۳۰-۹-۴

بها : ۶۵۰۰ تومان

مرکز پخش: تهران، سهروردی شمالی، خیابان شهرمشهر،

خیابان نیلوفر، کوچه دوم پلاک ۳ واحد ۱ تلفن: ۸۸۴۰۴۱۶۰

صادقی، عیسی، ۱۳۶۶-، گردآورنده سرشناسه؛

صورت و معنا : عنوان و نام پدیدآور :

(جستجویی در تایپوگرافی ایرانی) / گردآوری عیسی صادقی

تهران: انتشارات پویانما، ۱۳۹۳. مشخصات نشر:

مشخصات ظاهری: ۱۰۲ ص.: مصور (رنگی).

۹۰۴-۹۳۶۳۰-۹۷۸ شابک:

فیپا وضعیت فهرست نویسی :

جستجویی در تایپوگرافی ایرانی. عنوان دیگر:

طراحی گرافیک (چاپ) -- ایران موضوع:

طراحی گرافیک (چاپ) -- مصور موضوع:

نقاشی خط موضوع :

۱۳۹۳ ص ۲/ ۷۴۱/۶۰۹۵۵ رده بندی کنگره:

۷۴۱/۶۰۹۵۵ رده بندی دیویی:

۳۵۵۰۸۵۸ شماره کتابشناسی ملی:

پرداخت حروف و ساماندهی نوشته که با عنوان نوشته نگاری (تایپوگرافی) از آن یاد می شود، فن و هنر طراحی نوشته و حروف به وسیله ی روش های گوناگون است که طراح مسبب آن است: پرداخت حروف و نوشتار در ایران که قبل ما در خوشنویسی اتفاق افتاده، از زمان پیدایش چاپ، رنگ بیشتری به خود گرفته است و در دوران های مختلف شکل های گوناگون پیدا کرده است. بیان ما و برخورد های گوناگون چون سر و مهر مصوف پیدا کرده اند، اسرار و رموز در نوشتار کرایش های متفاوتی را سبب می شود که گاه به ارجاعات تاریخی و سنتی دامن می زند. گاه در باورهای عامه و حکایت های فولکلور ریشه می جنباند، گاه از دوران معاصر و زندگی روزمره تغذیه می شود، گاه ریشه در تلاقی برای بیان صورتی نو و جدید دارد و گاهی عصیانی ست برای شکستن چهار چوب ها برای ارائه راهی که فردایی برای امروز باشد. تایپوگرافی که معمولاً بدست طراحان گرافیک انجام می پذیرد آگاهی و مهارت خاص خود را می طلبد، همچنین شناخت از نحوه ی تاثیر گذاری نوشتار امری ضروری برای طراحان گرافیک است. در واقع طراحان با به کارگیری تفکر و شیوه ی بیان خود شخصیت ویژه ای به آثار خود می بخشند که باعث می شود آثار منحصر به فرد و متفاوتی بوجود آید که انعکاسی ست از سلیق، پیش فرض ها، اطلاعات، خواسته ها و زمان ذهنی که طراح در آن به سر می برد. این متفاوت بودن در پرداخت به نوشتار باعث بوجود آمدن صورت و تمایلی خاص برای طراح می شود که معنایی را در پس خود دارد. صورت و معنا مطالعه و جستجویی ست از نحوه ی برخورد و تفکر برخی طراحان گرافیک از نسل های مختلف در ایران، که در نوشتار نمود پیدا کرده اند.

آثار پیش رو مجموعه ای ست از بررسی و جستجوی من در نوشتار فارسی از گونه های متفاوت از بکارگیری نوشتار و پرداخت به آن برای ارتباط با مخاطب که طراحان گرافیک به آن دامن زده اند. در این مجموعه ظواهر و شکل های نوشتار با عنوان صورت در نظر گرفته شده و اهداف طراح گرافیک از این صورت و شکل نوشتار که در نهایت به مقصودی ختم می شود و ارجاعانش را مقبول می سازد به عنوان معنا لحاظ شده. دست آخر شما شاهد آثاری هستید از نام های طراحان گرافیک ایران از نسل های مختلف که شیوه ی نوشته شدن نامشان موازی شده است با نحوه ی برخورد طراح گرافیک مذکور در آثار گرافیکش اما نه به صورت مستقیم. آثار ارائه شده کارهایی ست که تفکر و دید من را از برخورد طراحان گرافیک در نوشتار به نمایش گذاشته و به این معنی نیست که یک اثر بتواند شناختی مستقیم و حتی درست از تفکر آن طراح گرافیک را ارائه کند.

حتی شاید در بعضی موارد، آثار خلاف چیزی باشد که طراح گرافیک در مورد تفکرش در آثارش می داند ؛
ممکنین با توجه به اینکه یک طراح گرافیک به مرور زمان و با گذر از دوره های مختلف کاری و تجربی نحوه ی برخورد و حتی تفکرش را
تغییر می دهد اثر ارائه شده از تفکر و نحوه ی برخوردش می تواند فقط دوره ای خاص از شیوه ی برخورد آن طراح را در نوشتار نشان
دهد

عیسی صادقی / فروردین ۹۳

عیسی صادقی / متولد ۱۳۶۶ ، تبریز
لیسانس هنرهای تجسمی
مدرس هنرستان از سال ۱۳۹۰

دبیر اولین جشنواره پوستر سفر ایمن
دبیر اجرایی دومین جشنواره پوستر سفر ایمن
همکاری و اجرای فستیوال دعوتی پوستر ترکیه
و مسئول بخش پوستر از نگاه جوان ایرانی

شرکت در بیش از ۳۰ نمایشگاه در ایران
فرانسه ، آلمان ، مکزیک ، آمریکا
ترکیه ، صربستان ، مقدونیه و ...

رتبه سوم هفتمین جشنواره بین المللی
تایوگرافی اسما الحسنی
تقدیر شده از جشنواره بین المللی
الکویچی پوستر مقدونیه
تقدیر شده از جشنواره
پوستر دانش جویی رضوی

بعید می‌دانم کسی این کتاب را به دست بگیرد و چندتایی از این طراحان را بشناسد و کتاب را تا ته نبیند. و باز از سر. این مسیر را تکرار نکند.

چند نکته در این کار وجود دارد که آن را قابل توجه می‌کند. با یک پرسش می‌توان شروع و اکتاویش کرد. پرسش این است: موضوع این مجموعه چیست؟ می‌توان این گونه پاسخ داد که «صورت و معنا» دست‌کم به دو موضوع مربوط می‌شود. نخست تایپوگرافی و دوم سبک و سیاق.

عیسا صادقی به شکل پارادوکسیکالی، در این مجموعه حضور دارد و ندارد. او گرچه به عنوان مولف و خالق این آثار است اما در هیچ اثری ردپایی واضحی از او دیده نمی‌شود. او آگاهانه خود را کنار می‌کشد تا هر اثری مربوط به طراح انتخابی‌اش باشد. کار مولف در این اثر شبیه به عکاسی است که حادثه‌ای را دیزاین می‌کند. المان‌ها را می‌چیند و خود پشت دوربین پنهان می‌شود و شات. بیتنده هم دقیقاً نمی‌داند که این صحنه ساختگی است یا طبیعی. مای مخاطب می‌دانیم این مجموعه ساختگی است. دروغین است. امضای واقعی طراحان نیست، بلکه امضای جعلی آن‌هاست و تمام اهمیت و اعتبار این مجموعه برای همین است. اگر این امضاها، امضاهای واقعی طراحان بود. می‌شد نمایشگاهی از امضاها، طراحان گرافیک معاصر ایران. که نه کار خلاقانه است و نه جالب توجه. هر جعلی سعی دارد که به واقعیت نزدیک باشد. عیسا هم همین طور. بعضی از کارهایش البته موفق‌تر از کارهای دیگر است که خود. دو دلیل می‌تواند داشته باشد: یک. موفقیت عیسا در تبعیت از سبک و سیاق طراح انتخابی‌اش و دو. موفقیت آن طراح در جانداختن و دنبال کردن سبک و سیاق خودش. همین موضوع ما را به موضوع اصلی این کار سوق می‌دهد: «سبک و سیاق» انتخاب و طراحی مجموعه‌ای با این موضوع و وفادار ماندن به آن تا ذهن مخاطب را به سوی این موضوع کشانند. در واقع جلب توجه کردن به موضوع «سبک و سیاق» است. این که طراحان باید سبک و سیاق شخصی و منحصر به فردی باید داشته باشند نه سوال مستقیم این مجموعه است و نه چیزی که این نوشته خواهان پاسخ‌گویی به آن باشد. اما این سوال را در ذهن مخاطب کنجکاو هم برمی‌انگیزد که سبک و سیاق شخصی طراحان گرافیک آیا امری لازم برای طراحان حرفه‌ای است یا نه و اگر «بلی» در کنجای پروسه‌ی طراحی، می‌تواند تسهیل‌گر ارتباط بین اثر گرافیکی و جامعه‌ی مخاطب باشد؟ این سوالی ضمنی است که در مواجهه با این مجموعه پرسیده می‌شود.

یکی از سختی‌های این کار هم زمانی پیش آمده که طراح انتخابی، سبک و سیاق شناخته شده‌ای نداشته. مولف در چنین مواردی سراغ یکی از آثار شناخته شده‌ی طراح انتخابی رفته است.

به هر حال این مجموعه، تلاشی تایپوگرافیکال هم است. - اجالتا تایپوگرافیک را به این معنی که تنها با نام‌نویشته‌های طراحان، کار شده به کار می‌برم به نظر می‌رسد زمانیکه مولف پیچیده‌تر شده، که طراح انتخابی‌اش، آثاری تایپوگرافیکال نداشته است. در موارد این چنینی مولف سراغ سبک و سیاق طراح در ایمیج‌های کارهایشان رفته و پیش‌بینی کرده اگر آن طراح در مقام خلق یک اثر تایپوگرافی می‌نشست چگونه برخورد می‌کرده به نظر می‌رسد آثاری که با چنین رویکردی طراحی و خلق شده‌اند دیدنی‌تر از آثار دیگر شده‌اند.

نخست به این علت که با اثری مواجه می‌شویم که برای علاقه‌مندان گرافیک ناآشناست اما می‌توان بدون خواندن تک و توضیح اثر طراح مربوط اش را شناخت. حتی گاهی بی‌آنکه لازم باشد الفبای کار را خواند. درست به سان مثال ویتگنشتاین زمانی که از شباهت چهره‌های فرزندان یک خانواده سخن می‌گوید که نمی‌توان تعریف دقیقی از چرایی شباهت‌شان داد و توضیح داد که در چه چیزی شبیه به هم هستند اما شباهت‌شان را می‌توان فهمید. به همین خاطر می‌توان گفت این کارها جالب‌تر از باقی کارها هستند. در برخورد با آثار مربوط به طراحانی که سبک و سیاق تایپوگرافی شناخته شده‌ای دارند مخاطب در ابتدا می‌جانب زده نمی‌شود چون مولف تا جایی به سبک و سیاق طراح نزدیک می‌شود که گویی خود طراح، این نام‌نویشته را برای خود طراحی کرده. اگرچه به نظر می‌رسد طراحی امضای طراحانی که سبک و سیاق تایپوگرافی مشخصی دارند ساده‌تر بوده است اما دقتی دقیق و تصور این که مثلاً امضای طراحی شده برای «مجید عباسی» اندکی کم‌تر شبیه به پوستر معروف او می‌شد، سبب درک سختی این کار می‌شود. عیسا صادقی اما به جز چند مثال زیردستانه توانسته تکیه بر جای طراحان زند و از جایگاه آنان کار کند. گاهی او خود آن طراح شده و گرافیک را از منظر او دیده است. این نشان از دقت نظر و قدرت اجرای عیسا صادقی دارد که کاری بسیار شگرف به نظر می‌رسد. مولف «صورت و معنا» بارها از پس آن به خوبی بر آمده است.

بایان‌بند این نوشته به چیزی می‌خواهم اشاره کنم جای بس خالی است. ایده‌ی تفاوت و خلاق خارج از کادر. این روزها متفاوت و خلاق بودن، گویی تنها در داخل کادر پوسترها و ... جا گرفته است. هیچ ایرادی متوجه خلاقیت‌های فرمالیستی در طراحی پوستر و لوگو و ... نیست اما این مجموعه یادآوری می‌کند و متالی‌نشان‌مان می‌دهد که خارج از کادرها و فرم‌های گرافیکی هم می‌توان به خلاقیت‌های «خارج از کادر» دست زد و فکر کرد. «صورت و معنا» جز معدود کارهایی است که در گرافیک ایران که خلاقیت‌ش از کادرها فراتر رفته است.

